

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальностей: всіх

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 (120) (денна форма: год.: 24 - лекції; 24 - практичні; 72 - самостійна робота; заочна форма: год.: 6 - лекції; 6 - практичні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://drive.google.com/drive/folders/1dj-ZnwwVfLU9YUkiltr0t9-mleRZ19Y-k?usp=sharing>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Мондич Оксана Валентинівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: технологічної освіти та природничих наук

Робочій e-mail: _____

Години консультацій на кафедрі: четвер 15:00 – 16:00

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни - дисципліна спрямована на отримання здобувачами однієї з важливих і універсальних компетентностей - використовувати отримані знання для вирішення конкретних питань з метою оцінки екологічного ризику та керування ним з метою зменшення екологічних загроз; аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації; визначати стратегію і принципи безпеки в умовах, де виникають джерела небезпеки, небезпечні та шкідливі фактори; вміти запобігати надзвичайним ситуаціям і організувати усунення їх негативних наслідків; ідентифікувати тип ситуації та оцінювати рівень небезпеки; розробляти алгоритми мінімізації екологічних ризиків; визначати «нульовий» та «абсолютний», «мінімальний» та «прийнятний» екологічний ризик; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при соціологічній оцінці екологічного ризику.

Мета дисципліни формування у студентів нового підходу до оцінки та розробки стратегій соціально-економіко-екологічного розвитку суспільства на сучасному етапі та комплексу знань щодо екологічної безпеки, чітке розуміння основних закономірностей формування екологічної небезпеки й управління безпекою, набуття практичних вмінь і навичок.

Результати навчання: самостійно орієнтуватися у основних характеристиках ймовірних кризових екологічних ситуацій, шкідливих або загрозливих для життя та здоров'я людей, живих організмів і їх спільнот станів; освоєння методів оцінки та прогнозування стану довкілля, загальних закономірностей виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їх властивостей, можливий вплив на життя і здоров'я людини; сформулювати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста уміння і навички для ліквідації і запобігання надзвичайних ситуацій, захисту людей та довкілля.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Вступ до предмету. Його актуальність та завдання

Тема 2. Екологічна безпека та сталий розвиток людства. Організаційні принципи національної системи екологічної безпеки.

Тема 3. Екзогенні впливи та загрози космічного характеру

Тема 4. Геофізичні та метеорологічні фактори екологічної безпеки

Тема 5. Глобальні наслідки антропогенної активності та стабільність техносфери

Тема 6. Фактори небезпеки в урбанізованому середовищі

Тема 7. Концепції виміру вартості людського життя. Сучасний стан біологічної безпеки людини

Тема 8. Війна та екологічна безпека України. Екологічні наслідки російської агресії

Тема 9. Біобезпека в Україні. Ризики з генетично-модифікованими організмами

Тема 10. Сучасний стан моніторингу екологічно небезпечних процесів. Заходи для запобігання та подолання надзвичайних ситуацій. Управління екологічною безпекою в Україні

Тема 11. Засади переходу суспільства до сталого розвитку. Принципи функціонування соціально-економічних систем. Наукові передумови формування принципів сталого розвитку.

Тема 12. Особливості змісту та планування екоосвітньої діяльності у навчальних закладах. Принципи освіти для сталого розвитку та шляхи її впровадження в освітнянські програми.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних заняттях (під час дистанційної форми навчання – в режимі онлайн). Студенти мають бути оцінені не менше ніж з 70% практичних занять (у випадку, якщо студент не був оцінений на занятті, він має право виконати індивідуальне завдання). Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватися правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами генеративних моделей штучного інтелекту. Генерація тексту для виконання індивідуальних занять або підготовки до практичних занять буде кваліфікуватися як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на практичних заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у письмовій тестовій формі та включає 30 тестових завдань різних рівнів складності.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи (дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1

2.	Складання плану реферату	1
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	3
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1
Разом		10

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінювання проміжного контролю, тобто модульної контрольної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «30». За кожне правильно вирішене тестове завдання студент отримує 1 бал. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 30 балів.

**Таблиця переведення балів
за виконання модульної контрольної роботи**

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	
27-30	5	відмінно
23-26	4	добре
16-22	3	задовільно
0-15	2	незадовільно

7. Основна література та інформаційні ресурси

- Горбулін В.П. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський – К.: ДП «НВЦ» «Євроатлантикінформ», 2007. – 592 с.
- Екологічна безпека: навч. посіб. / [М.Д. Гомеля, Т.О. Шаблій, О.В. Глушко, В.С. Камаєв] – К.: ТОВ «Інфодрук», 2010. – 222 с.
- Горбулін В.П. Засади національної безпеки України. Підручник / В.П. Горбулін, А.Б. Качинський – К.: Інтертехнологія, 2009. – 272 с.
- Запорожець О.І. Безпека життєдіяльності - К.: ЦУЛ, 2013. - 448 с.
- Іваненко О.І., Техноекологія: Підручник. / О.І. Іваненко, Ю.В. Носачова – К.: Кондор, 2017. – 294 с.
- Качинський А. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А Качинський – К.: НІСД, 2001. – 312 с.
- Лисиченко Г.В. Природний, техногенний та екологічний ризики: аналіз, оцінка, управління / Г.В. Лисиченко, Ю.Л. Забулонов, Г.А. Хміль. – К.: Наукова думка, 2008. – 543 с.
- Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських) занять, виконання індивідуального завдання і самостійної роботи з дисципліни «Основи сталого розвитку

суспільства» для студентів напряму підготовки 030502 «Економічна кібернетика» / Укл. І.М. Джигирей, 2012. – 69 с.

9. Мондич О.В. Теоретичні та методологічні аспекти екологічної свідомості та культури Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2023 Вип. 93. 181 с. С. 132-136

10. Мондич О.В. Екологічна культура студентів: стратегії формування. Сучасні підходи до вискоефективного використання засобів транспорту : матеріали XII Міжн. наук.-практ. конф. Ізмаїл, 9-10 грудня 2021 р. 536 с. DOI: 10.13140/RG.2.2.14310.55368 С.332-338

11. Носачова Ю.В., Іваненко О.І., Вембер В.В. Екологічна безпека інженерної діяльності / Ю.В. Носачова, О.І. Іваненко, В.В. Вембер – К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 294 с. 230 с.

12. Методологія оцінювання екологічних ризиків / Г.В. Лисиченко, Г.А. Хміль, С.В. Барбашев. – Одеса: Астропринт, 2011. – 368 с.

13. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 518 с. 18. Садовенко. А.П. Сталий розвиток суспільства: навчальний посібник / А.П.Садовенко, В.І.Серєда, Є.О.Врадій. – К., 2009. 239 с.

14. Стратегія сталого розвитку // За ред. В.М.Боголюбова. К. 2008. 264 с. 20. Adams, W. M. and Jeanrenaud, S. J. (2008). Transition to Sustainability: Towards a Humane and Diverse World. Gland, Switzerland: IUCN. 108 pp. 21. Hulse J. H. Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past. / J. H. Hulse — New Delhi: Cambridge University Press India Pvt. Ltd. Ottawa: International Development Research Centre, 2007. 390 p.

Інтернет-ресурси:

1. Освіта для сталого розвитку в дії <http://www.esd.org.ua/node/892>

2. <http://www.ecoosvita.org.ua/>

3. Сталий розвиток - <https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainability>

4. Sustainable development - <http://blogs.worldwatch.org/sustainabilitypossible/>

5. Освіта для сталого розвитку. Національна доповідь за 2012 рік (скорочено) http://dea.gov.ua/chapter/osvita_dlya_stalogo_rozvitku_nacional4na_dopovid4_skorocho

6. Концепція регіональної системи освіти для сталого розвитку http://dea.gov.ua/chapter/koncepciya_regional4noi_sistemi_osviti_dlya_stalogo_rozvitku

7. Цілі сталого розвитку - <http://sdg.org.ua/ua/>

Затверджено на засіданні кафедри технологічної освіти та природничих наук
(протокол № 8 від 07 лютого 2024 р.)